

**GHEORGHE CRĂCIUN: „EPURĂ PENTRU LONGOS”.**  
**DEZISTORICIZAREA ȘI REONTOLOGIZAREA TIPARULUI**  
**LIVRESC**

*Gheorghe Crăciun – Epură pentru Longos. Un-Historizing and Re-Ontologizing the Bookish Pattern*

**PhD Candidate Sonia VASS**  
**“Petru Maior” University of Târgu-Mureș**

*Abstract*

“Compunere cu paralele inegale” (“Composition With Unequal Parallels”) Gheorghe Crăciun’s second novel, explores the concept of “body as subject”, as conceptualized by the phenomenological tradition. Craving an erotic utopia, Gheorghe Crăciun rewrites the Greek pastoral “Daphnis and Chloe”, surpassing the original novel through the idyllically-overwhelming natural setting and the subtleness of perception. “Epure for Longos” becomes a prose poem investigating love with all its effects and sensorial conditionings, as well as an opulent text, concentrated on the violently-vivid bodily sensations of the lovers.

**Keywords:** Crăciun, pastoral, corporeality, re-ontologize, phenomenology.

Romanele lui Gheorghe Crăciun, prozatorul român cunoscut pentru eforturile sale în direcția elucidării legăturilor sau crevaselor dintre existență și text, confruntă, în oglindă, cele două ipostaze ale personalității sale: omul și scriitorul. Situat la limitele ființei, scrisul înseamnă pentru Gheorghe Crăciun depistarea unui discurs personal, chiar mai mult, a unui limbaj propriu și autentic, un limbaj al „cărni”.

La o primă lectură, Dan Silviu Boerescu intuia provocarea *Comunerii cu paralele inegale*: realizarea unui colaj textualist prin fragmentarea voită și asimetrică a materiei narrative. Titlul, receptat diferit de critică, explică, în opinia Monicăi Spiridon, „scrierea perspectivată, pe două fire epice paralele”<sup>1</sup>, nicidecum raportul text-viață, așa cum apare în cronica lui Ion Holban. Textul mijlocește melanjul iubirilor „paralele”: povestea de dragoste dintre Dafnis și Cloe, petrecută în insula Lesbos și micro-romanele erotice, independente de restul narațiunii, țesute în jurul cuplurilor Vlad Ștefan-Luiza, Teohar-Dania, Laurian-Micaela, Laurian-Liana sau Teohar-Fany, „copii” contemporane filtrate prin șablonul grecesc.

Ideea paralelismului dintre textul arhetipal și celelalte fragmente este percepută de Virgil Podoabă ca o falie de substanță: „între cele două categorii de cupluri a dispărut orice punte de comunicare, căci față de cel grec din parafraza după Longos, reprezentând mitul inițierii amoroase ca experiență revelatoare intimă și cosmică totodată, cele patru-cinci cupluri din secvențele contemporane nu vor constitui altceva decât tot atâtea forme și grade de alienare ale acestui cuplu arhetipal.”<sup>2</sup> Observația criticului este ușor hazardată, dar oarecum justificabilă, având în vedere că datează din 1988, când primei ediții nu i se atașase încă *appendix*-ul autoreferențial. Comunicarea între „paralele” nu poate sub nici o formă să fie obturată, din moment ce există corespondențe atât în plan textual, cât și tematic, explicația fiind dată de însăși autorul în *Addendă*. Perechile „inegale” se raportează mitologia cuplului

<sup>1</sup> Monica Spiridon, *Demonstrație la paralele inegale*, în „Luceafărul”, nr. 21/1992, p. 6

<sup>2</sup> Virgil Podoabă, *Compunere cu paralele inegale*, în „Familia”, nr. 7/1988, p. 14

Dafnis-Cloe, reprezentând o contrapondere la un ideal poetic pe care nu reușesc niciodată să-l confirme în întregime sa. În opinia lui Gheorghe Crăciun, viața mondenă, lipsită de orice metafizică, reclamă imperativ o imagine idealizată a iubirii într-un spațiu cu rezonanțe ample. Paralela la textul lui Longos este, în același timp, și o alternativă a actualității, demonstrând potențialul personajelor cu roluri interșanjabile, care intermediază corespondența contextuală: „Liana e o Cloe singură și tristă. Dafnis o poate aștepta pe Cloe așa cum face Vlad în *O sută optzeci de minute*. Întâlnirile celor doi tineri din Lesbos pot fi întâlnirile lui Teohar cu Dania, ale lui Gil cu Ița etc.”<sup>3</sup>

Analizând alcătuirea romanului, Carmen Pascu distinge două *modus*-uri principale: „modul mimetic, realist, al idilelor eșuate, și modul idilic, idealist, al pașiișei discret, subtil ironice la *Daphnis și Chloe*. Eșecurile amoroase ale psihologului Laurian Coțescu sau Teohar Maximov sunt anti-texte sau transcodări ironice ale idilei arcadice „epurate” de către naratorul intern.”<sup>4</sup>

Conform opiniilor lui Florin Corneliu Popovici<sup>5</sup>, *Compunerea* lui Gheorghe Crăciun etalează patru fațete distincte ale autorului: „experimentatorul” - incitat de „metode” de lucru dadaist-avangardiste („îl interesează situațiile în care obiectele se întâlnesc în propoziții precum umbrela cu mașina de cusut pe o masă de operație. Iată, apare o enumerație în fața căreia se simte dispus să exulte câteva momente: Vaillant Litoral, butoi stejar nou, costum negru nou, linoleum pânzat(...), Coker spaniol pui, brățară, de aur 14 K, căciulă nurci, sandale albe”<sup>6</sup>) și preocuparea pentru eșafodajul insolit al textului; „romancierul de talent” - cel care se relevă cititorului prin pasajele lirice în care iubirea, natura și femeia-muză sunt sublimate intelectual și estetic: „Și atunci ochii lui se despart de splendoarea pădurii, își opresc curgerea, izvoarele nevăzute de foc se sting, se reaprind, și iată irisul, pupila, bulbul umed, și cald, miezul de cer, coaja de apă, steaua rotundă, fântâna. Ca o petală uriașă de viorea, ca topazul primăvărat și crud, ca pielea prunelor coapte, ca vinețiu brândușei. Așa sunt ochii ei. Mai vineții și mai adânci decât văzduhul. Mai grei decât pământul. Amețitori ca abisul”<sup>7</sup>; teoreticianul „lucid, cerebral și rece”, care alternează noțiuni tehnicizate și fonduri narrative: „Lumea e un ciorchine de fapte și descrieri. Ce percepi și gândești, povestești. Povestirii i se întâmplă să apară acum acest autor-narator, acest, *deus ex abrupto*, acești ochi oboșiți cerându-și drepturile și atunci povestirea se oprește. Cel care scrie n-a mai suportat scaunul, masa, foaia de hârtie, sintaxa, stiloul, aerul de deasupra cuvintelor, ritmul, tăcerea, paravanul lentilelor și a simțit nevoia să se odihnească în propria sa realitate de miop”<sup>8</sup>; diaristul - vocea din spatele personajelor-narator și mâna care scrie addenda-jurnal: „Revin cu intensitate la sentimentul existenței mele cabotine în planul artei.(...) Vreau eu cu adevărat să scriu proză? Scriu exclusiv din propriul meu sânge, trăiesc exclusiv pe propria mea piele-îmi place să spun asta. (...) Mimizez cât pot, când pot, un mod de a fi așa-numit artistic.”<sup>9</sup>

<sup>3</sup> Gheorghe Crăciun, *Compunere cu paralele inegale*, ed. a 2-a, București, Editura Allfa, 1999, p. 319

<sup>4</sup> Carmen Pascu, *Idila post idilică. Intertextul ironic și nostalgic în „Compunere cu paralele inegale” de Gheorghe Crăciun*, în *Analele Universității Craiova. Științe filologice. Limbi și literaturi clasice*, nr. 1-2/2006, Craiova, Editura Universitaria, 2006, p. 173

<sup>5</sup> Florin-Corneliu Popovici, *Despre „Compunere cu paralele inegale”*, în „Vatra”, nr. 9-10/2007

<sup>6</sup> Gheorghe Crăciun, *Compunere cu paralele inegale*, ediția I, București, Editura Cartea Românească, 1988 p. 49

<sup>7</sup> *Ibidem.*, p. 217

<sup>8</sup> *Ibidem.*, pp. 83-84

<sup>9</sup> Gheorghe Crăciun, *Compunere cu paralele inegale*, ed. I, pp. 205-206

În termeni strict tematici, evoluția autorului la „paralele inegale” trădează obsesia ecuației „individ - scris - viață”, asumându-și „timbrul comun al prozelor lui Groșan și ale lui Nedelciu, ale lui Daniel Vighi, Bedros Horasangian sau Hanibal Stănciulescu.”<sup>10</sup> În opinia lui Florin-Corneliu Popovici, romanul pare o operă „colectivă” în maniera „Femeii în roșu”, „de astă dată cele trei mâini scriitoricești fiind reduse la una, cea a lui Gheorghe Crăciun, unic autor.”<sup>11</sup>

Primează ideea de joc al „eurilor” biografice, al ipostazelor naratologice, și obsesia autoreferențialității, Vlad Ștefan, personajul din proza „juridică” *Acte originale/copii legalizate*, devenind acum „autorul autorului” și teoretizând intermitent în materia cărții: „oprirea din lectură mi s-a părut întotdeauna un fel de trecere dintr-o lume în alta”<sup>12</sup>

Esențial este în construcția de tip *papier collé* a romanului simbolul bucăților sfâșiate din pânza tapetului, în spatele căruia se ivesc frânturi de ziare: „litere, cuvinte, fragmente de cuvinte, resturi de propoziții și chiar propoziții întregi dintr-un articol de fond, dintr-un comunicat, dintr-un reportaj cu subiectul Agnita-Botorca, dintr-o cronică sportivă, dintr-o chemare la întrecere, dintr-o știre externă oarecare (...)”<sup>13</sup> Scriitorul-artist-demiurg reface drumul dinspre percepție spre actul generării textuale; artificiul autoreferențial mijlocește inserarea subtilă a autorului în text și transformarea lui în protagonist. „În câteva propoziții simple, în felul lui Borges, și nu în felul lui Dostoievski, în felul lui Nabokov, și nu în felul lui Faulkner”, va fi descrisă spaima stârnită de asumarea unei noi identități textuale care confiscă și literaturizează existența supunând-o la damnarea prezentului etern: „personajul acestui text va fi chiar omul din fața peretelui, un om îngrozit să descopere că viața sa transformată în literatură se află acolo, dedesubtul epidermei albastrii cu vinișoare verticale.”<sup>14</sup>

„Scrisul este <<noua terapie>> pe care o folosesc naratorii din cărțile lui Gheorghe Crăciun; acordând atenția cuvenită aspectelor sociale ale producerii textului, personajele caută mereu refugiul în text.”<sup>15</sup> Scrisul devine războiul cu sinele: „Scrisul ca terapie, ca salvare, scrisul ca ridicare la putere, scrisul ca sfârșimare a dogmei că exist simplu și aparent.”<sup>16</sup>

Narațiunea, alcătuită din scrisori, ciorne, compuneri școlare, însemnări sau jurnale, toate inautentice, plâsmuite, și antrenate cu măiestrie în angrenajul „ingineriei” textuale, pare o „constelație de proze”. Într-una din scrisorile trimise lui Mihai Gramatopol, traducătorul lui Chamoux, el însuși autor al unor studii despre civilizația elenistică și romană, Gheorghe Crăciun își caracteriza inițiativa literară ca „un ansamblu foarte lax, ce poate fi desfăcut fără nici o pagubă de sens în părțile componente, dar și parcurs piesă cu piesă, în ordinea sumarului, ca un întreg”.<sup>17</sup> Asociat unui „eseu romanesc apropiat de tipul *mixte* al lui Jean Ricardou”<sup>18</sup>, textul seduce tocmai prin epicul său fragmentar. Frânturile de text au atât identitate proprie, cât și comună, asemenea cioburilor răsfirate ale unei oglinzi, care reflectă deodată imaginea multiplicată a celui care se apleacă într-un final asupra lor ca să le strângă

<sup>10</sup> Monica Spiridon, *Demonstrație la paralele inegale*, în „Lucașul”, nr. 21/1992, p. 6

<sup>11</sup> Florin-Corneliu Popovici, *Despre „Compunere cu paralele inegale”*, în „Vatra”, nr. 9-10/2007

<sup>12</sup> Gheorghe Crăciun, *Compunere cu paralele inegale*, ed. I, p. 182

<sup>13</sup> *Ibidem.*, p. 8

<sup>14</sup> Gheorghe Crăciun, *Compunere cu paralele inegale*, ed. I, p. 11

<sup>15</sup> Ion Holban, *O lume de citate*, în *România Literară*, nr. 28/2007, p. 10

<sup>16</sup> Gheorghe Crăciun, *Acte originale/copii legalizate*, București, Editura Cartea Românească, 1982 p. 15

<sup>17</sup> Gheorghe Crăciun, *Compunere cu paralele inegale*, ed. a 2-a, p. 348

<sup>18</sup> Dan-Silviu Boerescu, *Epură la Longos*, în „Lucașul”, nr. 38/1991, p.12

în rama inițială, pentru a-și reconstitui, din spectrul reflexiilor multiple, propriul chip - cel al autorului: „Când te privești într-o oglindă spartă în mai multe bucăți ce se țin la un loc prin constrângerea ramei ai cu totul alt chip. E al tău și nu e, ți-e cunoscut și nu. Îmi închipui o carte compusă din spărturi, din astfel de bucăți.”<sup>19</sup>

Lectura cărții furnizează senzația unei plimbări printr-un labirint de oglinzi care multiplică la nesfârșit, în adâncime, imaginea reflectată. Amintind conceptul de proză *tridimensională* teoretizat de Valéry, Dan Gulea explică structura etajată romanului, care se îndepărtează astfel de textualismul original: „Vlad Ștefan, naratorul care scrie *Epură pentru Longos*, are un jurnal care este pus în abis prin *Addenda* scriitorului.”<sup>20</sup>

Fără a-și coagula o desfășurare epică sistematizată, metaromanul nu este unitar narativ, ci din punct de vedere tematic, condensându-se într-un „conglomerat de texte” (metatexte, hipertexte, paratexte) în care „impresia de varietate se corectează treptat datorită temei unice, care nu e alta decât iubirea.”<sup>21</sup>

Construindu-și romanul „pe principiile tehnicii încapsulării, a metodei Matrioșka (părțile componente alcătuiesc întregul, ele însele având autonomie proprie), a coagulării unor fragmente aparent disparate (tehnica bricolajului)”<sup>22</sup>, Gheorghe Crăciun- *deus ex abrupto* experimentează intervenind în țesătura textuală în „ritmuri” diferite; de cele mai multe ori, pe principiul textului-în-text, inserează compunerea școlară Anișoarei, notele lui Laurian despre moarte în care reproduce scrisoarea neterminată a sinucigașului *François*, poezia scrisă de Laurian și păstrată între foile unui volum de Charles D’Orléans, scrisoarea de îndrăgostit suferind al lui Laurian către Teohar, „îndreptarul personal” al lui Laurian, care citește din Hesse, dialogul între doi călători, surprins în sala de așteptare a gării, carnetul de însemnări al lui Vlad Ștefan (cu expresii uzuale în care se valorifică trupul, referiri la diverși autori, meditații asupra figurilor de stil și a dicteului notației, comentarii pe marginea romanului *Dafnis și Cloe* și a operei indiene *Kama Kama*, scrisorile lui D. către Relu, descoperite între zierele uitate pe bancă de un necunoscut), comentariile pictorului de vitrine, Virgil Bratu, despre *Sfidarea mondială* și *Acte originale/copii legalizate*, scrisoarea în tonalitate indignată a părintelui agramat către tovarășa „învățătoară” Ița, scrisoarea lui Vlad, aflat în Bucovina, către Gil și către „orice alt cititor”.

Savuros este episodul în care Gil, într-o întâlnire cu Teohar, îi recomandă acestuia romanul *Acte originale/copii legalizate*, o carte „în dublă partidă, o scriere binară”, ai cărei autori sunt Tavi și Vlad, în care el însuși s-a trezit „făcut și personaj, un personaj episodic, e drept, care se uită repede”: „e o carte de proză, ceva foarte bizar, nu-i tocmai un roman, e un fel de...colaj, o chestie ciudată...(...) cartea nu mi-a plăcut, sau nu mi-a *prea* plăcut, ca să fiu mai exact. E prea ingenioasă și prea... inteligentă. E ca un mecanism care macină-n gol. (...) Dar asta nu-i destul. Cartea nu are sânge, n-are viață în ea, e prea sofisticată și prea...gramaticală, da, acesta e cuvântul, e prea gramaticală.”<sup>23</sup> Ca și cum evidențierea autoironică a curențelor propriului text n-ar fi fost de ajuns, autorul revine și greșește intenționat titlul „stupid, foarte prost ales” (*Acte personale/documente legalizate*) al cărții cu

<sup>19</sup> Gheorghe Crăciun, *Acte originale/copii legalizate*, ed. cit. p. 15

<sup>20</sup> Dan Gulea, *Castelul din cărți. Sensuri ale „arhitecturii”*, Pitești, Editura Paralela 45, 2004, p. 37

<sup>21</sup> Gheorghe Perian, *Scriitori români postmoderni*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1996, p. 8

<sup>22</sup> Florin-Corneliu Popovici, *Despre „Compunere cu paralele inegale”*, în „Vatra”, nr. 9-10/2007

<sup>23</sup> Gheorghe Crăciun, *Compunere cu paralele inegale*, ed. I, p. 242

mesaj ratat și destin de la bun început compromis, care sfârșește așezată pe rafturile librăriilor, alături de...tratatele de drept!

„Compunerea” lui Gheorghe Crăciun, de o calofilie tehnică amintind de scrisul transparent al lui Radu Petrescu, nu este un roman propriu-zis, ci o „epură a epurei”, „un text despre care ești sigur că nu-l vei scrie niciodată”, stadiu care favorizează formula textualistă. Dublarea textului cu subtextul artificial extinde perspectiva metatextuală, conferind scrierii o cadență vivace; suita aluziilor livrești savuroase, cu referire la autori ca Geo Bogza, George Coșbuc, Camus, Anton Holban, Camil Petrescu, Costache Olăreanu, Tudor Țopa, Mircea Nedelciu, Mircea Horia Simionescu, Gide, Constantin Țoiu, La Rochefoucault, Bacovia, Pascal, Petru Creția, Eminescu, Aristotel, Valéry sau Tolstoi, se amalgamează cu inserțiile-citat și cu pasajele autoreferențiale.

În text sunt incluse și câteva indicații referitoare la procesul epuizant al creației: „Am scos din bibliotecă toate cărțile vechilor greci sau referitoare la ei. Rescrierea romanului lui Longos s-ar putea îndepărta mult de textul original, dar ea ar trebui să folosească, ca pe niște cărămizi vechi într-un zid nou, și propoziții, fragmente din traducerea lui Petru Creția. Am recitat pasajele rămase din Empedocle și am reținut trei: despre Iubire-Discordie, despre viața oamenilor și despre respirație. De avut în vedere, de asemenea, *Imnurile orfice*, fragmente din Aristofan, Sofocle, Mimmerm, Alcman și alții (citind, le-am subliniat pe carte cu creionul). Citări, ușor adaptate în spiritul textului meu, integrare discretă, unde se poate, în pasta povestirii: Ah, voi vânători de plagiate, iată ocazia! (...).”<sup>24</sup>

În eseuul său intitulat *Pluralism in Postmodern Perspective (Pluralismul în perspectivă postmodernă)*, Ihab Hassan rediscută, din perspectiva „pluralismului” culturii contemporane, conceptul definit în *The Dismemberment of Orpheus (Sfâșierea lui Orfeu)*, descoperind, o dată cu dimensiunea parodică a postmodernității momentul-cheie din care „începem să ne îndreptăm dinspre tendințele deconstructive înspre tendințele-coexistente-reconstructive ale postmodernismului”.<sup>25</sup> Vorbind despre fenomenul de convergență a „culturii înalte”(elitiste) cu cea populară, a științei cu arta, anularea granițelor și destituirea noțiunilor de genuri literare distincte sunt consecințe ale procesului de *hibridizare*, alături de alte procedee precum *indeterminarea, fragmentarismul, decanonizarea sau carnavalescul*, care fac parte din *catena* trăsăturilor postmoderne. Dan Gulea ilustra prezența procedeeului hibridizării în *Compunere cu paralele inegale*, argumentând că „romanul devine prin *Addenda* un eseu, o scriere ce se primenește printr-o *epură* în plus-de această dată în stilul diaristic-imperialist”, caracteristic lui Radu Petrescu.<sup>26</sup>

Încadrate de unsprezece capitole, cele patru secțiuni ale *Epurei pentru Longos*, numerotate grecește,  $\alpha$ ,  $\beta$ ,  $\gamma$ ,  $\delta$ , constituie „epura implicită a altei epure, cea proiectată de personajul-scriitor-narator Vlad Ștefan”<sup>27</sup>, așa cum o sugerează titlul capitolului întâi - *Alte copii legalizate*. Ca niște „interludii” în materia textuală, fragmentele rescrierii sunt „texte antonime aspectului contemporan al temei, dar și niște ideale locuri geometrice ale trăirii

<sup>24</sup> Gheorghe Crăciun, *Acte originale/copii legalizate*, ed. cit., p. 181

<sup>25</sup> Ihab Hassan apud Ioana Em. Petrescu, *Modernism-postmodernism: o ipoteză*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2003, p. 34

<sup>26</sup> Dan Gulea, *Castelul din cărți. Sensuri ale „arhitecturii”*, ed. cit., p. 37

<sup>27</sup> Dan-Silviu Boerescu, *Epură la Longos*, în „Luceafărul”, nr. 38/1991, p.12

condiționate doar în mică măsură de presiunea unui context social.”<sup>28</sup> Într-un articol publicat în „Euresis”, Marian Papahagi vedea în pastorală lui Gheorghe Crăciun o „strălucitoare demonstrație narativă prin exercițiile de intensificare stilistică”, recompunând și reinventând „intriaga antică într-un efort de „congenialitate” remarcabilă prin calitatea literară a limbajului, prin perfecțiunea cu care mimează atmosfera bucolică recompusă printr-un filtraj împrumutat tuturor modelelor posibile, de la Vergilius la Poliziano sau la poezia neo-clasică. Detașate probabil dintr-un caiet de „pastiche et mélanges” care îi aparține, momentele narrative simbolizează, în manieră edificatoare, regimul intertextual în care se complăce Gheorghe Crăciun”.<sup>29</sup>

Pasajul metatextual din capitolul *O sută optzeci de minute* descrie procese din laboratorul diegetic, calificându-se ca *mise en abyme* al viitoarei parafraze la textul lui Longos. Dan Gulea consideră că prin practicarea unei scriituri a cărei autenticitate este „pretins nelivrescă”, Gheorghe Crăciun se situează în raport invers față de proza târgoviștenilor, orientați spre dezvăluirea mecanismelor de producere a textului în sensul ocultării acestora și dezvelirea lor progresivă (*gommage*). Optând pentru descriere - ca rezultat al unei „realități prelucrate livresc, cu mecanismul expus spre constatarea hibridizării” - în defavoarea narațiunii, Gheorghe Crăciun este un „Flaubert pe dos”, romanul „anexând jurnalul, carne din carnea lui.”<sup>30</sup>

În opoziție cu crochiul, termenul de *epură*, utilizat de Gheorghe Crăciun în demersul său intertextual, desemnează o reproducere geometrică la scară, un desen terminat, adică un fel de copie. Cele patru capitolele-pastișă sunt introduse prin câte un pasaj extras din lucrări cu tematică istorică, înțesate de răscoale, asasinat, măceluri și desfrâu, alcătuind fundalul sângeros al epocii în care Longos își scrie idila.

S-au scris numeroase articole în care epurei i se reliefa substraturile ironico-parodice. Într-unul din studiile sale, Linda Hutcheon considera parodia o formă modernă de autoreflexivitate, plasată la intersecția dintre critică și invenție, capabilă, prin apelul la ironie, să combine comentariul critic cu expresia creativă și să interrelaționeze cu alte texte<sup>31</sup>

În eseu intitulat *Idila post idilică. Intertextul ironic și nostalgic în „Compunere cu paralele inegale” de Gheorghe Crăciun*, Carmen Pascu propune o analiză tehnicizată a substraturilor textuale care alcătuiesc așa-zisul roman, încadrându-l în categoria *parodiei reverențioase* (termen preluat de la Linda Hutcheon): „*Parafraza* este, alături de *epură*, un alt termen prin care naratorul-protagonist își auto-califică întreprinderea hipertextuală (...). Dar *para-fraza* poate fi la fel de bine citită ca *para-ode*, parodie respectuoasă la textul atât de încântător-desuet al prozatorului grec. (...) Principiul deviației înnoitoare de la textul-origine, „revizitat” în spiritul „deconstrucției polemice” concordă cu definiția parodiei reverențioase.”<sup>32</sup>

<sup>28</sup> Gheorghe Crăciun, *Compunere cu paralele inegale*, ed. a 2-a, p. 349

<sup>29</sup> Marian Papahagi, *Gheorghe Crăciun: Variations et hologrammes*, în „Euresis. Cahiers roumains d'études littéraires”, nr. 1-2/1995, București, Editions Univers, p. 276

<sup>30</sup> Dan Gulea, *Castelul din cărți. Sensuri ale „arhitecturii”*, ed. cit., p. 38

<sup>31</sup> C.f. Linda Hutcheon, *A Theory of Parody. The Teachings of the Twentieth-Century Art Forms*, London, Methuen, 1985, p.12

<sup>32</sup> Carmen Pascu, *Idila post idilică. Intertextul ironic și nostalgic în „Compunere cu paralele inegale” de Gheorghe Crăciun*, în *Analele Universității Craiova. Științe filologice. Limbi și literaturi clasice*, nr. 1-2/2006, Craiova, Editura Universitaria, 2006, p. 168

Într-un paragraf din *O sută optzeci de minute*, capitol petrecut în sala de așteptare a unei gări, Vlad Ștefan-nartorul-autor recitește din caietul galben impresii de lectură: „observ în romanul lui Longos ceea ce aş numi un viciu de mentalitate (deh, limitele epocii și ale convențiilor literare în vigoare! și noi suferim de ele, fără discuție!): Dafnis și Chloe sunt doi copii găsiți, crescuți de doi păstori sclavi: în finalul textului, ei își descoperă adevărații părinți-aristocrați foarte bogați – și își schimbă definitiv condiția socială, fericirea lor fiind dublă: s-au căsătorit și și-au văzut astfel iubirea împlinită, dar au intrat și într-o lume care le oferă totul. Ei, nici chiar așa! Prea se verifică aici teza caracterului de clasă al literaturii!”<sup>33</sup> Autorul încadrează astfel romanul lui Longos în tiparele unei *soap opera* convenabilă antichității decăzute și corupte. Îndreptățind afirmația lui Petru Creția, că textul lui Longos ar fi o „carte de seară”, scrierea se încadrează în tiparul unei literaturi de consum, cu o intrigă pe măsură: orfanii adoptați, regăsirea părinților naturali, împlinirea socială, materială și spirituală și, bineînțeles, finalul fericit care ar încânta orice lector visând la o identificare cu modelele livrești.

Mihaela Ursa considera că Gheorghe Crăciun uzează, prin poetica sa, de tematizările textualismului și parodicului, dar își dirijează demersul către registrul senzorial: „romanul se scrie, ca în invocația lui Longos, <<cu gândul senin>>, el descrie o poetică de tip antropocentric, incompatibilă cu deriziunea în care textualismul și parodia aruncă centrismul umanist. Prim romancier-poet al Europei, Longos încearcă o scriere a *trăirii* și vizează un nivel personal, subiectiv, al manifestării autenticității. Acesta este momentul asupra căruia se oprește Gheorghe Crăciun: descoperirea spațiului de joc între Spirit și Literă.”<sup>34</sup> Pentru autor, preocupat de somatizarea incertitudinilor senzoriale indicibile, romanul erotic ar trebui să fie „un dicționar simptomatologic de simțăminte” sau „un tratat descriptiv al ființei noastre sentimentale”.<sup>35</sup>

În *Poetica postmodernismului* Linda Hutcheon identifica o formă privilegiată a romanului, numită „metafiecțiune istoriografică” („romane foarte cunoscute și populare care, pe de o parte, sunt intens auto-reflexive, iar pe de altă parte se revendică, paradoxal, de la personaje și evenimente istorice”<sup>36</sup>), având caracter paradigmatic și încorporând atât domeniul istoric, cât și cel literar și teoretic: „autoconștientizarea teoretică a istoriei și a ficțiunii ca și constructe umane (metafiecțiune istoriografică) se constituie ca bază pentru regândirea și prelucrarea formelor și conținuturilor trecutului”.<sup>37</sup>

Trebuie subliniat meritul autorului de a fi revitalizat tiparul grecesc prin aportul unei senzorialități exuberante, suprapuse limbajului și detaliului revelator. Ceea ce realizează Gheorghe Crăciun în *Epură pentru Longos* reprezintă o recontextualizare a idilei; decupând o fereastră în timp, el detașează povestea cuplului arhetipal, „epurând” pastorală de circumstanța socială și „dezistoricizând-o” - termen impus de Adrian Oțoiu: „rezultatul va fi un *récrit* ce nu ia nici una din formele tipice ale reciclării postmoderne: nici codul duplicitar replicativ-ironic al parodiei, nici forma neironică, dar deconstructantă a pastei. Fascinat de

<sup>33</sup> Gheorghe Crăciun, *Compunere cu paralele inegale*, ed. I, p. 180

<sup>34</sup> Mihaela Ursa, *Trupul unui scriitor*, <http://mihaelaursa.wordpress.com/2009/03/04/trupul-unui-scriitor-ii/>, 06.05.2012, 12:22 PM

<sup>35</sup> Gheorghe Crăciun, *Compunere cu paralele inegale*, ed. I, p. 180

<sup>36</sup> Linda Hutcheon, *Poetica postmodernismului*, traducere Dan Popescu, București, Editura Univers, 2002, p. 20

<sup>37</sup> *Ibidem.*, 20-21

acest text arhetipal, autorul nu poate să nu-i observe și impuritățile și, fără a dori să se detașeze de acest model, el caută să-i sporească latențele de expresivitate.”<sup>38</sup>

Mereu conectat la actualitatea lumii exterioare, poziție exprimată și în seria de eseuri reunite sub titlul *Viciile lumii postmoderne*, Gheorghe Crăciun racordează senzorial obiectul percepției la mecanica somatică a propriului trup, reinventând și refuncționalizând convenția realitate - corp - text. Proza lui Gheorghe Crăciun totalizează o serie de romane „modulare” cu piese și personaje interșanjabile, care dezminț cursivitatea și logica tradițională a povestirii, textul său devenind o înlănțuire de secvențe narative, decupaje în realitate și în propria biografie. Interioritatea textului crăciunian rezidă tocmai în dimensiunea lui pronunțat autobiografică, moștenită de la „târgovișteni”, autenticitatea sa reclamând parcă urma corpului impregnat în paginile hârtiei tipărite.

### **Bibliografie:**

#### ***Bibliografia operei***

Crăciun, Gheorghe, *Compunere cu paralele inegale*, ediția I, București, Editura Cartea Românească, 1988

Crăciun, Gheorghe, *Compunere cu paralele inegale*, ediția a 2-a, București, Editura Allfa, 1999

Crăciun, Gheorghe, *Acte originale/copii legalizate*, București, Editura Cartea Românească, 1982

#### ***Lucrări de istorie și critică literară***

Gulea, Dan, *Castelul din cărți. Sensuri ale „arhitecturii”*, Pitești, Editura Paralela 45, 2004

Hutcheon, Linda, *A Theory of Parody. The Teachings of the Twentieth-Century Art Forms*, London, Methuen, 1985

Hutcheon, Linda, *Poetica postmodernismului*, traducere Dan Popescu, București, Editura Univers, 2002

Oțoiu, Adrian, *Trafic de frontieră. Proza generației 80. Strategii transgresive*, Pitești, Editura Paralela 45, 2000

Perian, Gheorghe, *Scriitori români postmoderni*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1996

Petrescu, Ioana, Em., *Modernism-postmodernism: o ipoteză*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2003

#### ***Periodice***

Boerescu, Dan-Silviu, *Epură la Longos*, în „Luceafărul”, nr. 38/1991, p.12

Holban, Ion, *O lume de citate*, în *România Literară*, nr. 28/2007

Papahagi, Marian, *Gheorghe Crăciun: Variations et hologrammes*, în „Euresis. Cahiers roumains d'études littéraires”, nr. 1-2/1995

---

<sup>38</sup> Adrian Oțoiu, *Trafic de frontieră. Proza generației 80. Strategii transgresive*, Pitești, Editura Paralela 45, 2000, p. 149



- Pascu, Carmen, *Idila post idilică. Intertextul ironic și nostalgic în „Compunere cu paralele inegale” de Gheorghe Crăciun, în Analele Universității Craiova. Științe filologice. Limbi și literaturi clasice*, nr. 1-2/2006, Craiova, Editura Universitaria
- Popovici, Florin-Corneliu, *Despre „Compunere cu paralele inegale”, în „Vatra”, nr. 9-10/2007*
- Podoabă, Virgil, *Compunere cu paralele inegale*, în „Familia”, nr. 7/1988
- Spiridon, Monica *Demonstrație la paralele inegale*, în „Luceafărul”, nr. 21/1992

***Alte surse***

Mihaela Ursa, *Trupul unui scriitor*, <http://mihaelaursa.wordpress.com/2009/03/04/trupul-unui-scriitor-ii/>

*Această lucrare este susținută de Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane (POS DRU), finanțat din Fondul Social European și de către Guvernul român, cu numărul contractului POS DRU 80641*